

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 49 · 15. februar
Sesjonen 2017–2018

Møte torsdag den 15. februar 2018 kl. 10

President: Svein Roald Hansen

Dagsorden (nr. 49):

1. Interpellasjon fra representanten Nicholas Wilkinson til eldre- og folkehelseministeren:

«Norge får sin første eldreminister, men får de eldre en ny og bedre eldrepolitikk? Norsk eldreomsorg er god for mange, men det er også utfordringer som må løses. Mange eldre får ikke sykehjemsplassen de trenger, og mange tvinges fortsatt til å bo på dobbeltrom mot sin vilje. Det er påvist flere brudd på menneskerettighetene, men det er ikke blitt gjort en grundig kartlegging med påfølgende løsninger. Det er lav bemanning, og mange eldre møter stoppekløkeomsorg i stedet for ansatte med tid der de eldre kan styre mer av sin egen omsorg. Mangelen på heltidsstillinger og læreplasser er prekær og gjør det mindre attraktivt å jobbe i eldreomsorgen. Innen få år vil vi mangle svært mange helsefagarbeidere, sykepleiere og leger. Det mangler bemanningsnormer, og mye tid går med til målstyring. Sosiale tilbud mangler for mange. Eldres kompetanse og kunnskap brukes for sjelden.

Hva slags eldrepolitikk får vi framover?»

2. Referat

Presidenten: Representanten Bjørnar Moxnes, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Representanten Per Espen Stoknes vil framsette et representantforslag.

Per Espen Stoknes (MDG) [10:00:38]: På vegne av representantene Siri Gåsemyr Staalesen, Torstein Tvedt Solberg og meg selv har jeg gleden av å legge fram et forslag om en nasjonal smartbystrategi, etter som det trengs for å sikre tilstrekkelig offentlig eierskap til felles infrastruktur og byggdata.

Presidenten: Representanten Freddy André Øvstegård vil framsette et representantforslag.

Freddy André Øvstegård (SV) [10:01:19]: Jeg har gleden av å legge fram et representantforslag på vegne av representantene Nicholas Wilkinson, Gina Barstad, Solfrid Lerbrekk, Torgeir Knag Fylkesnes og meg selv om kompensasjon for lønnsvekst i driftsavtaler i barnevernet.

Presidenten: Representanten Geir Pollestad vil framsette et representantforslag.

Geir Pollestad (Sp) [10:01:51]: På vegne av representanten Trygve Slagsvold Vedum og meg selv har eg gleda

av å leggja fram eit representantforslag om ikkje å innføra nytt gebyr for skifteattest, det såkalla dødsgebyret.

Presidenten: Representanten Kjersti Toppe vil framsette et representantforslag.

Kjersti Toppe (Sp) [10:02:20]: Eg vil på vegner av Per Olaf Lundteigen og meg sjølv fremja eit representantforslag om å endra regelverk og praksis for bruk av slutttalar og retrettstillinger for leiarar i helseføretaka.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:02:46]

Interpellasjon fra representanten Nicholas Wilkinson til eldre- og folkehelseministeren: «Norge får sin første eldreminister, men får de eldre en ny og bedre eldrepolitikk? Norsk eldreomsorg er god for mange, men det er også utfordringer som må løses. Mange eldre får ikke sykehjemsplassen de trenger, og mange tvinges fortsatt til å bo på dobbeltrom mot sin vilje. Det er påvist flere brudd på menneskerettighetene, men det er ikke blitt gjort en grundig kartlegging med påfølgende løsninger. Det er lav bemanning, og mange eldre møter stoppekløkeomsorg i stedet for ansatte med tid der de eldre kan styre mer av sin egen omsorg. Mangelen på heltidsstillinger og læreplasser er prekær og gjør det mindre attraktivt å jobbe i eldreomsorgen. Innen få år vil vi mangle svært mange helsefagarbeidere, sykepleiere og leger. Det mangler bemanningsnormer, og mye tid går med til målstyring. Sosiale tilbud mangler for mange. Eldres kompetanse og kunnskap brukes for sjelden. Hva slags eldrepolitikk får vi framover?»

Nicholas Wilkinson (SV) [10:03:51]: SV inviterer eldreministeren til Stortinget fordi vi er genuint nysgjerrige på hva eldre har foran seg nå. Er ministerposten kun en gave til Fremskrittspartiet, eller får vi faktisk en forbedring for de eldre i Norge?

Mye er bra i norsk eldrepolitikk. Tusenvis av våre eldre får trygg og god omsorg, både i hjemmetjenester og på sykehjem. Dyktige ansatte står på hver eneste dag for å sikre at folk skal ha det bra. Jeg vil selv trekke fram Kampen Omsorg+ i Oslo, som jeg besøkte en dag her i vår, hvor de ansatte jobber for å sikre et bofellesskap. Det er ikke bare helsetjenester det handler om, det handler om at eldre kan bo sammen, ha det godt sammen. Jeg fikk selv delta i strikkeklubben. Jeg var ikke så veldig flink, men jeg ble godt opplært av de eldre som bodde der. Det viser noe fantastisk i Norge – når forskjellige generasjoner kan møtes på tvers. Det kan skape god integrering og ikke minst et spennende og godt liv for eldre, som hand-

ler om mer enn bare helsebehandling, det handler også om et godt liv.

Forskjellene i makt og rikdom øker dramatisk med denne regjeringen. Da mener SV det er viktigere enn noen gang å sikre at vår offentlige velferd og vår offentlige eldreomsorg er så god at ingen skal måtte kjøpe seg ut til andre tjenester.

Så til noen av utfordringene. I desember 2014 kom rapporten «Menneskerettigheter i norske sykehjem». Den viste grov omsorgssvikt, vold og overgrep mot eldre. Blant annet kunne vi lese:

«Det norske lovverket inneholder omfattende reguleringer som har som formål å hindre overgrep, og sikre gode og forsvarlige helsetjenester. Et stort omfang forskning, tilsyn og rapporter viser imidlertid at lovverket ikke blir fulgt i praksis. Sykehjemsbeboere blir som følge av dette utsatt for ulovlig tvang, mishandling og omsorgssvikt – m.a.o. grove krenkelser av grunnleggende menneskerettigheter.»

Hvert eneste år siden dette har SV foreslått i Stortinget å løfte menneskerettighetssituasjonen i eldreomsorgen, men vi har hvert år blitt nedstemt av Høyre og Fremskrittspartiet. Jeg er likevel trygg på at eldreomsorgen er enig i at noe må gjøres – det håper jeg i hvert fall – for det er ikke de ansattes feil. Det er for få på jobb. De har ikke tid til å gi god omsorg.

For to måneder siden kom rapporten fra Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress som viste at 65 000 av våre eldre blir utsatt for vold – alt fra daglig til en gang imellom. Vold er et problem i samfunnet vårt, men det er kanskje ekstra vondt å høre om ensomme eldre som ikke har noen de kan gå til for å få hjelp. De kan være helt alene i verden, venner kan være borte, de kan mangle familie, og den som utøver overgrepet, kan være den eneste nære de har. De fortjener å bli tatt på større alvor av Stortinget enn de er blitt til nå.

Mange eldre sliter med ensomhet, og jeg tror vi alle må være ærlige mot oss selv og si at de som i dag er på sykehjem, er sykere enn noen gang før de får plass. De som har hjemmetjenester, får ofte kortere tid, og de er også mye sykere enn noen gang. Jeg besøkte noen av dem som jobber i hjemmetjenesten her i Oslo. Det er gøy å være ny og ung på Stortinget, men jeg har jo ikke den kompetansen de ansatte har, så jeg har vært ute og lært. De forteller at de nå har mange i hjemmetjenesten som de mener må være på sykehjem, men de nektes plass fordi det mangler plasser. Nå sier de at det er mye som er blitt bedre de siste årene i Oslo, men jeg tror vi alle må være enige om at det i hele landet er mange eldre som nektes plass på sykehjem selv om de burde hatt det.

Vi i SV har noen ønsker for eldreomsorgen som vi gjerne vil ha eldreministeren med på. Mye er bra, men vi trenger et løft. Eldreomsorg er viktigere enn skatteutt

til millionærene i Norge. Dagen etter at eldreministeren satte i gang arbeidet, fremmet vi tre krav, for vi ønsker å være en konstruktiv opposisjon som gjerne er med og sikrer flertall for regjeringen om de kommer med konkrete tiltak som gjør livet bedre for våre eldre.

Krav nummer én som vi stilte, var at alle som trenger det, skal få sykehjems plass, og at vi endelig skal få slutt på at eldre tvinges til å bo på dobbeltrom mot sin vilje. De må ha rett til enerom. Alle burde ha rett til å lukke døra bak seg og si: Nå er jeg hjemme hos meg selv. Også når man er gammel og trenger bistand må det gjelde.

Krav nummer to er at vi i SV ønsker flere folk på jobb, og at de eldre skal få styre mer av tiden sin selv. Ett problem er at de eldre ikke får nok tid til å få den omsorgen og hjelpen de trenger, fordi de ansatte må løpe fortere og fortere og stå med stoppeklokka i hånda, stoppeklokkeomsorgen, for å møte økonomiske krav. Så vi må ha flere på jobb. Men vi må også, mener SV, ha større valgfrihet i tjenestene – ikke en falsk valgfrihet hvor man bare kan velge bedriftslogoen på brystet, men en valgfrihet hvor man faktisk får lov til å styre tiden selv, der den eldre er med på å bestemme – hva skal man gjøre sammen i dag, skal man ta en prat over kaffekoppen, skal man få hjelp til å vaske litt i huset, skal man få den pleien man ønsker seg? De eldre må sitte i førersetet for sin egen omsorg. Vi trenger flere ansatte i hele, faste stillinger.

Krav nummer tre fra SV er at vi må få gransket volden, overgrepene og omsorgssvikten i eldreomsorgen. Som sagt har de fleste eldre det veldig godt, men det er grove brudd, viser flere rapporter, og til tross for at SV har løftet dette gang på gang i Stortinget, er det ikke blitt tatt tak i.

Jeg håper eldreministeren vil være med og støtte SVs tre krav, for vi er klare til å samarbeide med Høyre–Fremskrittsparti–Venstre-regjeringen så lenge det blir konkrete tiltak for de eldre.

Jeg vil legge til en siste ting, og det er at for SV skal alderdommen ikke behandles; den skal leves. Vi snakker mye om å gi god eldreomsorg og helsebehandling, men å være gammel handler også om å leve livet. Jeg var selv veldig skuffet da regjeringen for å spare penger valgte å kutte i Den kulturelle spaserstokken. Det er ikke et stort helsetiltak, det er ikke nødvendig for å overleve, men det å kunne nyte musikk, teater, dans – det er en del av livet.

SV foreslo i statsbudsjettet en styrking av samarbeidet med dyktige frivillige organisasjoner, f.eks. Den Norske Turistforening og Røde Kors, at de kan gå på besøk, slik at de eldre får noen å snakke med, får lære – og får gi av sin kunnskap og erfaring. De er en ressurs. Eller at DNT arrangerer gåturer for eldre, så de kan ha spenning i livet, være ute, delta i naturen vår. Alderdommen skal være spennende – ikke fordi man ikke aner hvilken

fremmed man plasseres på dobbeltrom med denne gangen, men fordi man skal ha spennende og gode kulturelle aktiviteter hver dag.

Regjeringen gjennomfører mange små prosjekter her og der, som et nytt matprosjekt, som i seg selv sikkert er fint, men vi ønsker oss tiltak som gjør livet bedre for eldre i Norge, ikke testprosjekter der de brukes som testkaniner for å se hva som kanskje kan fungere i framtiden. Vi trenger handling nå, i dag.

SV har invitert statsråden til Stortinget fordi vi virkelig er nysgjerrige på hva regjeringen vil gjøre for de eldre. Og som jeg håper å ha gjort klart i dette innlegget: SV er nå klare for samarbeid så lenge det kommer konkrete og gode tiltak som gjør livet til de eldre bedre – med enkeltrom og sykehjemsplass til dem som trenger det, med stopp i omsorgssvikt og vold og med flere på jobb i hel, fast stilling, der de eldre er i førersetet når det gjelder hvordan tiden brukes. Ikke minst skal alderdommen leves, med kultur og moro, ikke behandles. Jeg gleder meg til å høre hva eldreministeren vil gjøre for de eldre i Norge.

Statsråd Åse Michaelsen [10:12:43]: Først vil jeg takke for at interpellanten tar opp et så viktig område. Vi har jo allerede diskutert litt, vi kjenner litt på hverandre med tanke på hvor vi skal hen, men det er veldig mye som vi er veldig enig i.

Det taler sitt eget språk at eldre nå har fått sin egen ministerpost i Helse- og omsorgsdepartementet. Regjeringen er tydelig på at her har vi en jobb å gjøre. Som eldre- og folkehelseminister vil jeg legge til rette for at vi som samfunn investerer mer i folks helse – for det er den viktigste ressursen vi har. Samtidig vil jeg løfte tjenestene til de eldre på en ny måte. Det handler om at vi må være forberedt på at vi blir flere eldre, og at vi må skape et samfunn der de eldre får brukt ressursene sine og dekket sine behov.

En viktig oppgave for meg som eldre- og folkehelseminister blir derfor å skape et mer aldersvennlig samfunn, hvor de eldre kan leve et aktivt liv. Jeg vil derfor prioritere arbeidet med å sikre god omsorg, som gir trygghet og verdighet for eldre og andre som trenger det. Helse- og omsorgstjenesten må organiseres med utgangspunkt i pasientenes og de eldres behov. Regjeringens ambisjon er å skape pasientens helse- og omsorgstjeneste. Hver enkelt bruker og deres pårørende skal oppleve både respekt og ikke minst åpenhet i møte med helse- og omsorgstjenesten.

Solberg-regjeringen har gjort mye for pasienter og brukere som har behov for pleie- og omsorgstjenester. Investeringsstilskuddet til heldøgns omsorgsplasser er styrket. Egenandelen for dem som bor på dobbeltrom mot sin egen vilje, er redusert. Det er bevilget økte mid-

ler til kompetanseutvikling, og forsøk med statlig finansiering er godt i gang, for å nevne noe. Videre har vi lagt fram Demensplan 2020, og det er varslet lovfestet plikt til å tilby dagaktivitetstilbud til hjemmeboende som har demens. Dette gode arbeidet skal jeg bygge videre på.

Vi har mange utfordringer. En av de viktigste er å sikre tilgang på tilstrekkelig og kompetent bemanning i de kommunale helse- og omsorgstjenestene, som også representanten fra SV var innom. Økningen i antall eldre og pasienter og brukere med komplekse behov betyr at det blir stadig større etterspørsel etter høyere og ikke minst bredere kompetanse i tjenestene.

Med Kompetanseløft 2020 har regjeringen tatt grep for å møte disse utfordringene. Vi har økt bevilgningene til grunn-, videre- og etterutdanning med rundt 165 mill. kr i denne perioden. For 2018 er det til sammen bevilget om lag 355 mill. kr til slike formål.

Kompetanseløft 2020 består av rundt 50 tiltak knyttet til rekruttering, kompetanseutvikling og fagutvikling, med en samlet bevilgning på om lag 1,5 mrd. kr.

Vi ser at det gjenstår utfordringer, som tas opp med partene i arbeidslivet. Dette gjelder bl.a. en høy andel deltidsstillinger og mangel på læreplasser, som representanten er inne på, men også høyt sykefravær og høy avgang fra omsorgstjenestene. Så her er vi veldig enig i at vi har en jobb å gjøre, og den skal vi gjøre i fellesskap.

Regjeringen er opptatt av at eldre og andre brukere av de kommunale helse- og omsorgstjenestene skal få de tjenestene de trenger, når de trenger dem. Disse har rett til opphold i sykehjem eller tilsvarende bolig når de har behov for det. Derfor er regjeringen opptatt av at kommunene må bygge flere heldøgns omsorgsplasser – ikke bare oppgradere gamle.

I dag er så mye som 97,6 pst. av alle rom i sykehjem enerom – altså nesten 98 pst. Det har vært en ønsket utvikling. Ingen skal bo ufrivillig på samme rom, og av den grunn vil vi redusere egenandelen ytterligere for personer som legges på dobbeltrom mot sin vilje – inntil vi har klart å få nok enerom til alle dem som ønsker det.

Men vi vil også sikre at par som ønsker det, skal kunne bo sammen når de flytter til sykehjem eller omsorgsbolig. I forsøket med statlig finansiering er dette et viktig punkt. Derfor har vi innarbeidet dette i de kommunale forskriftene om langtidsopphold på sykehjem eller tilsvarende bolig i de fire kommunene som inngår i en av modellene som vi har – altså modell A – i forsøket. Derfor er det greit å beholde noen dobbeltrom til behovet skulle komme, slik at den av de eldre som må på sykehjem, faktisk kan få med seg sin partner inn. Da nytter det ikke at vi bare har enerom og da må starte på med dobbeltrom. Så jeg tror vi må ha mulighet til begge deler.

Derfor må vi også ruste opp tjenestene i kommunene, slik at eldre kan få den støtten og den hjelpen som de

trenger i eget hjem. Vi må heller ikke glemme at mange av de eldre faktisk ønsker å bo hjemme så lenge som mulig. Dette er noe jeg kommer til å jobbe mye med, ikke minst gjennom den nye kvalitetsreformen for de eldre, som heter Leve hele livet. Det er en reform som jeg tror interpellanten kommer til å høre mye om hele denne våren, og ikke minst når den skal behandles her i Stortinget.

Regjeringen har gjort mye for å styrke kvalitet og innhold i tjenestene til de eldre. Gjennom en rekke stortingsmeldinger har vi lagt grunnlaget for å fornye, forenkle og forbedre helse- og omsorgstjenesten. Sammen danner disse meldingene grunnlaget for arbeidet med Leve hele livet.

Utgangspunktet for denne reformen er at tjenestetilbudet ikke alltid er godt nok. Det har regjeringen erkjent og tatt grep om. Blant annet har Helsetilsynet og Norske senter for menneskerettigheter pekt på svikt i tjenestetilbudet. Mange brukere og pårørende opplever at tjenestene er oppstykket, for dårlig koordinert og for lite tilpasset den enkelte, og det er ofte lite sammenheng i dette. Mange pårørende har tunge omsorgsoppgaver overfor sine kjære, ofte over lang tid, og for mange blir denne belastningen svært vanskelig og stor.

Jeg gleder meg derfor til å legge fram en stortingsmelding før sommeren. Reformen skal bidra til at eldre kan mestre livet og være trygge på at de får god hjelp når behovet for det kommer, at de pårørende kan bidra uten at de blir utslitt, og ikke minst at de ansatte kan bruke sin kompetanse i tjenesten.

Reformen skal styrke kvaliteten i det som er grunnleggende for et godt liv: mat og måltider, aktivitet og fellesskap, helsetjenester og sammenheng i tjenestene. Jeg kan love at vi skal ha stort trykk på å gjennomføre denne reformen, som er så viktig for mange eldre og deres familier.

Vi ønsker større oppmerksomhet på våre Eldres behov, og vi vil gi dem et talerør som kan sette eldreomsorgen på dagsordenen. Jeg vil derfor etablere et nasjonalt eldre-, pasient- og brukerombud. Eldreombudet skal arbeide for å ivareta de Eldres behov, interesser og ikke minst rettssikkerhet overfor spesialisthelsetjenesten og den kommunale helse- og omsorgstjenesten.

Mange framstiller eldrebølgen som noe som vil slå inn over det norske velferdssamfunnet med voldsom kraft, men flere eldre betyr også nye muligheter. Mange eldre har i dag bedre forutsetninger for å leve aktive liv enn tidligere generasjoner. Eldre er verdifulle bidragsytere som skal få slippe til. De har masse å bidra med, ikke minst i samarbeid med frivilligheten.

Regjeringen er opptatt av at vi skal forebygge der vi kan, og reparere der vi må. Vi skal legge til rette for at den enkelte kan ta gode valg for livet sitt og for egen helse. Derfor skal Norge være et aldersvennlig samfunn. Men-

nesker som har levd et langt liv, og som nå har behov for hjelp, skal også ha et liv med mening og med verdighet.

At det er to statsråder i Helse- og omsorgsdepartementet, gir mer politisk kraft til dette viktige området. De eldre skal bli sett, og de skal bli ivaretatt.

Interpellanten var også innom en del områder som jeg ikke har berørt så langt i dette innlegget, bl.a. vold i nære relasjoner, som interpellanten var opptatt av. Dette er et område som jeg deler interpellantens bekymring for. Som vi ser av statistikk, er vold mot eldre en utfordring, og jeg har allerede satt i gang et arbeid for å se på hvordan vi kan møte denne utfordringen, ikke bare når det gjelder vold i nære relasjoner, men også i institusjoner og omsorgsenheter.

Norge er underlagt internasjonale regelverk på dette området, og ikke minst har vi varslingsrutiner som skal ivareta den eldre eller brukeren i dette. Hvis dette ikke fungerer, må vi vurdere hvilke tiltak som må til for at det faktisk blir en bedring her. Så jeg kommer til å ta med meg spesielt dette området videre inn i det arbeidet som jeg gjør.

Interpellanten var også innom en del andre områder, bl.a. dette med ensomhet, men det ønsker jeg å komme tilbake til i mitt svar etterpå.

Nicholas Wilkinson (SV) [10:22:40]: Her er det mye vi er enige om. Statsråden startet med å si at vi har en jobb å gjøre, og det er vi nok enige om etter fire år med denne regjeringen – det er veldig mye som trengs å gjøres raskt. Så må jeg si at det var mange gode navn på mange fine reformer. Men en reform er ikke verdt så mye – det som er interessant, er hva som ligger i reformen. Hva skal skje? Jeg er litt skuffet over hvor tynt det var med konkrete tiltak for de eldre.

Da har jeg noen direkte spørsmål. Statsråden sa noe flott, nemlig at vi sammen må investere mer i helse. Da har jeg et helt konkret spørsmål: Betyr det at de eldre nå hvert år vil få større økninger i statsbudsjettet enn regjeringen vil gi i skatteuttak til de rikeste? Det er et enkelt ja/nei-spørsmål. Slik har det ikke vært de siste fire årene. Mye mer penger har gått til skatteuttak til de rikeste. Er det nå de Eldres tur?

Så til de konkrete forslagene: Nasjonalt eldreombud er bra. Det har jo SV bedt om flere ganger i løpet av fire år. Endelig får vi gjennomslag, og det er vi glad for. Men vi må også spørre om hva vi spesielt kan gjøre mot vold, noe eldreministeren sa hun ville komme tilbake til. Det er ofte de ansatte som kan hjelpe, da trenger vi flere ansatte. Men vi må også innrømme at det noen ganger er de ansatte som utøver vold, og da må vi finne ut hvordan vi kan stoppe det. Jeg håper og tror at eldreombudet kan få en rolle her, spesielt om vi spør eldre direkte. Få tør å si: Jeg blir utsatt for vold. Noen må spørre og oppsøke.

Det ble sagt mye fint om enkeltrom. Ja, vi må også ha dobbeltrom når det trengs, men det løser vi ved ikke alltid bare å ha minimumsbemanning og minimum med rom. Hvis vi har nok rom, er det mulig å sikre både dobbeltrom og enkeltrom.

Regjeringen skryter av at den gir redusert egenandel. Men de eldre ønsker seg ikke rabatt på å miste privatlivet sitt. De ønsker å vinne privatlivet sitt tilbake. SV ønsker og foreslår rettighetsfesting av enkeltrom, og jeg vil gjerne høre om statsråden vil støtte dette.

Statsråden sa at hun ønsker seg bedre bemanning, at bedre bemanning trengs. Det er veldig bra. Da har jeg tre konkrete utfordringer å komme med. SV ønsker å lovfeste retten til heltid. Deltid er en sykdom i helse- og omsorgssektoren, og vi kan starte med å få mange flere på jobb bare ved å gi alle som ønsker det, hel stilling. Så trenger vi en bemanningsnorm som bestemmer at det er nok folk på jobb. Og sist, men ikke minst kommer SV nå til å fremme forslag om fast ansatte vikarer. Vi vet at bemanningsbransjen har utnyttet veldig mange, og at folk som er trygge på jobb, gjør en bedre jobb for de eldre.

Vi gleder oss til å høre svaret, og spesielt om dette med et liv med mening og verdighet. Jeg er skuffet over at regjeringen kuttet Den kulturelle spaserstokken og stemte imot SVs forslag i statsbudsjettet om mer spenning, og vi håper at det nå vil endres.

Statsråd Åse Michaelsen [10:25:53]: Vi står for en eldrepolitikk som tar utgangspunkt i dagens og morgendagens eldre, at eldre lever et aktivt liv med god helse og livskvalitet og deltar aktivt i samfunnet, i familien, i organisasjoner og kulturliv. Vi vil også skape et mer aldersvennlig samfunn, hvor eldre kan få brukt sine ressurser og ha en meningsfull tilværelse i fellesskap med andre. Derfor vil vi bidra til at hver enkelt fortsatt kan leve hele livet.

Denne regjeringen har gitt historisk mange tilsagn om heldøgns omsorgsplasser. Vi har økt statens andel av utgiftene fra 35 pst. til 50 pst. ved bygging og rehabilitering av omsorgsplasser, og det har ført til et taktskifte i kommunenes byggeplaner. Men det er ikke nok. I årene som kommer, må vi være veldig fokusert på at det blir flere eldre, og det er derfor viktig også å bygge nye plasser, ikke bare oppgradere de gamle. Nå var jo også interpellanten innom at de eldre ikke ønsker rabatt. Men inntil vi kan få flere kommuner til å bygge flere sykehjemsplasser, må vi iallfall sørge for at de ikke blir straffet med full betaling hvis de må ligge på et dobbeltrom, og det tror jeg interpellanten kan være enig med meg i. Så inntil vi får disse enkeltrommene på plass, må vi iallfall lage en ordning sånn at de ikke må betale like mye, og det håper jeg at SV og interpellanten kan være med på.

Det er også viktig, som jeg sa, å se på dette med ensomhet. Veldig ofte ser vi at det sitter mange eldre rundt omkring i store hus og leiligheter og egentlig er nokså fysisk aktive, men de har ikke nettverk rundt seg. Det er krevende, og ikke minst er det krevende for dem som har pårørende langt vekk og ikke er så gode til beins at de kan komme seg ut. De sitter ved kjøkkenbordet sitt, og det eneste de har av glede, er kanskje å se på fuglebrettet med kjøttmeis, det kan være at de har surret litt med knappene på radioen og ikke får inn de kanalene som kanskje er høydepunktet i løpet av dagen, eller det kan være at det eneste høydepunktet er å gå på butikken og se personen i kassa, som faktisk er et menneske. Derfor må vi ikke glemme alle dem som ikke er inne i det kommunale tjenesteapparatet jevnlig, og at de også er der, for det må ikke bli sånn at det er institusjoner og omsorgsenheter som sånn sett får den største oppmerksomheten. Vi må klare å dekke alle eldre. Vi er så forskjellige, og vi har så forskjellige behov. Det må vi klare å se, og det skal denne regjeringen og jeg se.

Så til slutt dette med hjemmet – å flytte noen inn på institusjon og hjemmefra: Et hjem er mer enn bare en bolig og et skall. Det er minnene som sitter i veggen, ofte har barna blitt født der, der har de vokst opp. Så det er ikke bare å flytte.

Geir Arild Espnes (Sp) [10:29:14]: Først vil jeg gratulere den nye statsråden med utnevningen. Så vil jeg si at for meg, som er glad i folkehelsepolitikk, ser jeg det å ha fått en egen folkehelseminister, selv om feltet er alders- og folkehelse, som en anerkjennelse av folkehelsepolitikkområdets viktighet og en erkjennelse av utfordringene vi står overfor i årene som kommer.

Vi har flere offisielle beregninger på at vi kommer til å mangle både leger, sykepleiere og helsefagarbeidere i årene som kommer. Det viser seg at den tiden kommer fort. Derfor er representanten Wilkinsons påminning om det gjennom interpellasjonen i dag veldig viktig. Men han minner også om at sosiale tilbud mangler, og om at eldres kompetanse brukes sjelden. Og det er her jeg tar fatt. Jeg er her for å minne om at det å bli gammel ikke er en sykdom – av og til høres det ut som det – og om at eldre ikke må bli behandlet som syke og svake. Veldig mange eldre vil leve sine liv uten sykdom til de blir riktig gamle, og de ønsker ikke å bli sett på som en sykkelig del av befolkningen. Tvert imot ønsker de å delta.

Men det er nå engang slik at med høy alder kommer en økende grad av skrøpeligheit. En del uhelseproblemer vil melde seg, ikke nødvendigvis som sykdom, men som svakheter og plager. Det er derfor viktig å bygge styrke inn i menneskene, og det uansett hvor i livet vi er. I 1986 vedtok Verdens helseorganisasjon, WHO, Ottawa-charteret. Det handler om hvordan helsefremming skulle bli

en enda viktigere del av det som til da hadde vært et gryende helsearbeid, og som et supplement til forebygging. En så egentlig for seg allerede da at måten en arbeidet på, ikke var bærekraftig, og at det for framtiden ville bli viktig å arbeide for bedre helse i befolkningen på andre måter enn det en gjorde i samtiden – ikke med økonomiske motiver, men med det motivet at alle skulle få et bedre liv, med bedre helse. Ottawa-charterets idé om hvordan en måtte arbeide med helse i framtiden, hviler på fem pilarer:

«Å bygge opp en sunn helsepolitikk – det vil si plassere «helse» på sakslisten til de bestemmende organer på alle områder og nivåer

Å skape et støttende miljø – «helsefremmende arbeid skaper leve- og arbeidsforhold som er trygge, stimulerende, tilfredsstillende og trivelige»

Å styrke lokalmiljøets muligheter for handling – «helsefremmende arbeid skal styrke lokalsamfunnet når det gjelder å prioritere, avgjøre, planlegge tiltak og gjennomføre dem for å kunne oppnå en bedre helse»

Å utvikle personlige ferdigheter – «helsefremmende arbeid skal støtte personlig og sosial utvikling ved å sørge for informasjon, helseopplysning og kunnskap om mestringsteknikker»

Å tilpasse helsetjenesten – «helsesektorens rolle må i økende grad bevege seg i en helsefremmende retning, utover ansvaret for å yte kliniske og kurative tjenester»

Å tilpasse helsetjenesten til slik tenkning har vist seg å være vanskelig.

Det Ottawa-charteret sier tydelig, er at i helsearbeid, og spesielt i folkehelsearbeid, må en ikke bare arbeide for å behandle eller forebygge sykdom, men også for å bygge styrke inn i befolkningen. Det gjør en ved å ha et godt helsefremmende arbeid med psykiske, fysiske, sosiale og – de siste årene også tillagt – likhets- og miljømessige målsettinger i alle lokalsamfunn. Den eneste måten å få det til å skje på er gjennom godt arbeid med stor grad av brukermedvirkning, slik at eierskapet blir bredt. Et godt helsefremmende arbeid har som bieffekt mindre sykdom og plager.

Så har jeg lyst til å legge til til den nye statsråden: Det er en skare av mennesker rundt i Norge som er klare for å ta fatt for ytterligere å forbedre folkehelsearbeidet i landet. Det har vi sett, og det gjelder både for eldre og ellers. Men det krever selvfølgelig noe investering også økonomisk.

Til slutt: Det er slik at et samfunn som er godt for eldre, vanligvis også er godt for alle andre.

Jeg vil ønske oss alle lykke til i arbeidet med å få et bedre folkehelsearbeid framover.

Karin Andersen (SV) [10:33:43]: Jeg vil takke interpellanten for å ha satt en veldig viktig sak på dagsordenen. Det er viktig at vi er villige til å prioritere hva som er viktigst, altså de verdiene vi legger mest vekt på – om vi setter god eldreomsorg over skattelette til den friskeste og rikeste delen av befolkningen. Det gjør SV. Det synes vi ikke er vanskelig engang.

Jeg hører at statsråden snakker om at en del folk ikke er så gode til beins når de blir eldre – det vet vi – og at de fleste av oss er veldig glad i hjemmet vårt, at vi har følelser knyttet til det, og at veldig mange vil bo hjemme så lenge som mulig. Det er fint. Det tror jeg også er veldig bra for folkehelsen.

Men det vi vet ikke er bra for folkehelsen, er hvis man blir sittende ved kjøkkenbordet. Kanskje har man mistet kanalen fra NRK på radioen, som statsråden sier, og kommer seg ikke ut og inn av døra, for man bor i tredje etasje uten heis. Det er det mange som gjør i Norge. To av tre boligblokker har ikke tilgang på heis. Det gjelder de eldste blokkene, og det er der mange av de eldre med lav inntekt bor. De har ikke råd til eller pensjon til å kjøpe seg en ny, moderne leilighet med heis eller et nytt hus som er på bakkeplan, for de har lave inntekter. Sjøl om de selger leiligheten, vil det allikevel ikke kunne finansiere det. Derfor har vi i mange år hatt heistilskudd. Det som har skjedd med heistilskuddet de siste årene, er ganske alarmerende. I 2016 var heistilskuddet på 100 mill. kr, i 2017 var det på 75 mill. kr, og i 2018 er det redusert til 50 mill. kr. Man har altså halvert heistilskuddet i løpet av de siste to-tre årene.

Vi har tatt dette opp med regjeringen flere ganger, for det er så viktig at vi får bygd heis i de blokkene som ikke har det. Vi kan se på de kommunene som har brukt heistilskuddet – det er ikke veldig mange, men noen har gjort det. Og der er det en helt klar sammenheng – de trenger færre sykehjemsplasser og færre omsorgsboliger enn de kommunene som ikke har gjort det. Jeg tror man kan tenke seg at de fleste av de eldre er kjempeglade for det og har bedre liv, nettopp fordi de kan bo hjemme hos seg sjøl mye lenger. Man kan gå ut og inn av døra, man kan gå på butikken og forhåpentligvis treffe noen der. Nå begynner det å bli slike automatiske kasser mange steder, og de er det litt vanskelig å prate med. Det er fint å treffe folk – det er det – det er sunt for oss alle sammen, for ensomhet er også et problem.

Å investere mer i heistilskuddet er kanskje noe av det enkleste og billigste vi kan gjøre for et godt folkehelsearbeid og for å sørge for god omsorg for eldre som fint kan klare seg sjøl, bare de får hjelp til å komme seg opp og ned den trappa, og kanskje til å få båret med seg handleposene inn også.

Antallet eldre over 80 år vil tredobles fram til 2060. Jeg antar at både presidenten og jeg da kanskje er ute av

tida, men vi er vel en del av eldrebølgen begge to. De fleste av oss vil være spreke, vi vil bo hjemme, og vi må da sikre at de boligene vi har i Norge – de fleste av de boligene vi skal bo i framtida, er bygd – er egnet for folk i ulike livssituasjoner. Før snakket vi veldig mye om livsløpsboliger. Det har vi sluttet å snakke om nå. Regjeringen har til og med forandret de tekniske kravene til boliger, slik at det ikke er plass til å svinge en rullestol på badet i de minste boligene lenger, boliger som kanskje kunne egnet seg hvis man er enslig eldre og ikke har lyst til å ha veldig mange kvadratmeter å tørke støv av.

Vi er nødt til å sikre at boligpolitikken vår tar hensyn til at man skal kunne bo i hjemmet sitt så lenge som mulig og slippe å flytte fordi man ikke kommer seg ut og inn av huset. Her har regjeringen svært mye å gjøre, og her er det enkelt for regjeringen å gjøre mye som gjør at mange flere eldre kan bo hjemme, og at færre trenger å flytte på sykehjem eller inn i omsorgsbolig før de vil sjøl. Jeg utfordrer ministeren til å bli med på en satsing på tilskudd til heis.

Bård Hoksrud (FrP) [10:39:00]: Det er en viktig interpellasjon interpellanten tar opp. Eldreomsorgen er utrolig viktig.

Jeg tror det er viktig å påpeke at for de aller fleste er det heldigvis slik at man har en god eldretilværelse. Man er frisk og rask og har dermed ikke store utfordringer. Det er fantastisk flott, og det kjempebra at vi lever lenger. Det er et tegn på at vi har det veldig bra, og det må vi heie på. Det er også viktig å få fram i denne debatten at de aller fleste heldigvis har det veldig bra i store deler av den tiden de er eldre.

For Fremskrittspartiet handler det om en trygg og verdig eldreomsorg, med frihet og mulighet til å kunne velge selv. Og det er jo det som er så synd: Interpellanten er dypt imot alt hvor private i det hele tatt kan få være med, og at man kan få være med og velge hvor man skal få hjelp. Det var litt morsomt at han dro fram Kampen Omsorg+, som er drevet av ideelle eller ikke-offentlige – eller kanskje litt av private, hvis man skal dra det begrepet litt langt, ofte når denne representanten trekker fram det forferdelige – eller Omsorg+ på Nordstrand, som jeg har besøkt, som det private Aleris driver. De som bor der, er kjempefornøyd, og velferdsteknologi er skikkelig tatt i bruk. De som bor der, bruker det, mens man mange andre steder i kommunen ikke har brukt det fordi man ikke har brukt ressurser på å få det til. Så det er kjempemuligheter, og det viser at mangfoldet er kjempebra også i eldreomsorgen.

Jeg synes det er morsomt at representanten er opptatt av enerom. Det har Fremskrittspartiet vært opptatt av i mange år. Da er det synd at representantens parti i denne byen legger ned sykehjems plasser, tar bort syke-

hjemsplasser, eller – i en annen kommune – argumenterer sterkt imot å gjøre dobbeltrom om til enkeltrom, som man har gjort i Møre og Romsdal, i kommuner hvor SV er sterkt motstander av det, eller at man ikke liker refusjonen til dem som må bo på dobbeltrom mot sin vilje, fordi kommunen taper penger. Det er SV-politikk i kommunene, og det er langt unna det som representanten her prøver å late som er SVs politikk. Men det er kanskje ikke så rart – hukommelsen hos representanten fra SV må være kort.

Jeg synes det er bra at han sier at han er opptatt av å gjøre noe mot vold og overgrep. Men jeg tør minne om at da SV satt i regjering, var overskriften i NRK: Nei til eldrepolitiattest. SV ville ikke at de som skal jobbe med eldre på sykehjem og i hjemmetjenesten, skulle ha politiattest. Heldigvis, da Fremskrittspartiet og Høyre kom i regjering, og det ble flertall i Stortinget, skjønte SV at dette var et dumt forslag og stemte med regjeringspartiene.

Jeg synes, med respekt å melde, at representanten også må forholde seg litt til hva partiet hans har gjort i denne sal. Når man er høy og mørk og sier at man vil ha flere enerom, tør jeg minne om at på fire år, da SV satt i regjering sammen med Arbeiderpartiet og Senterpartiet, klarte man å sette av under 5 mrd. kr til å bygge nye sykehjem og omsorgsboliger og å rehabilitere. Dette beløpet er over tredoblet på de fire siste årene. Bare i fjor bevilget denne regjeringen mer penger enn det de rødgrønne klarte å sette av på fire år.

Dette viser at denne regjeringen satser på at alle som trenger det, skal få en trygg, verdig og god eldreomsorg. Vi sørger for å jobbe for at vi skal få nok plasser. Da er det trist at flertallet i Stortinget for kort tid siden sørget for at man ikke skal få så mange nye plasser som man kunne fått hvis man hadde støttet regjeringens forslag om at pengene skal vinkles over på å bygge nye plasser.

Jeg synes det er en viktig interpellasjon, men jeg mener at interpellanten bør gå tilbake og se på sin egen historie, for den er ikke veldig troverdig – SV har ikke vært opptatt av eldreomsorg. Det er hyggelig at SV nå er opptatt av eldreomsorg, men da håper jeg at SV-representanten også går tilbake til sine egne i denne byen og andre steder i landet hvor SV driver politikk og kjemper imot akkurat det representanten har prediket her.

Fremskrittspartiet er opptatt av at vi skal bygge flere sykehjemsplasser. Vi foreslår i kommunestyret at dobbeltrom skal gjøres om til enkeltrom, nettopp fordi vi trenger flere plasser for å møte veksten i det antallet som har behov. Men vi må ikke glemme at veldig mange eldre heldigvis er en kjemperessurs, har det veldig bra og ikke trenger disse tjenestene – men de som trenger det, må få tilbudet.

Tuva Moflag (A) [10:44:15]: Også jeg vil takke interpellanten for å ha satt en viktig og spennende debatt på dagsordenen – og takk til statsråden, som har delt litt av tankene om dette feltet framover.

For Arbeiderpartiet er det viktig at eldre er sjef i sitt eget liv. Det de eldre forteller oss, er at de vil bo hjemme lengst mulig. Det betyr at den store oppgaven for oss de neste årene er å styrke de nederste trinnene i omsorgstrappen. De kommunale helse- og omsorgstjenestene skal gjennom ganske store endringer for å møte behovene i årene som kommer. Vi må ha kapasitet og kompetanse til dobbelt så mange eldre i kommunene i 2040 – det er altså flere eldre og flere eldre som ønsker å bo hjemme.

Dette krever systematisk og langsiktig planlegging, og det krever forutsigbare rammebetingelser for kommunene. Som jeg var inne på da vi debatterte dette temaet tirsdag: Kommunene planlegger lenger enn til neste kommunevalg og neste stortingsvalg. Kommunene planlegger nettopp fram til 2040 og 2060, for dette tar tid å planlegge. Det er store løft og store investeringer kommunene skal gjennom.

Kommunene forteller oss at det er svært viktig at investeringstilskuddet til sykehjem kan brukes til både nybygg og oppgradering. Arbeiderpartiet vil ikke være med på en utvikling der noen får bo i nye og moderne sykehjem, mens andre må bo på nedslitte og uhensiktsmessige beboerrom. Regjeringen skal ha ros for å øke potten – det var også representanten Hoksrud inne på – men de bommer når de sier at det bare er nybygg som skal få nyte godt av denne potten. Vi er glad for at vi i Stortinget tirsdag fikk flertall for å videreføre tilskuddet til både oppgradering og nybygg i framtiden. Tallene vi fikk presentert fra statsråden i den saken, var at 58 pst. går til nybygg og 42 pst. går til oppgradering. Etter min mening er det en god indikator på at dette tilskuddet faktisk fungerer ganske godt.

En annen ting som vi fikk flertall for tirsdag, var å øke tilskuddet til dagaktivitetsplasser for mennesker med demens fra 30 pst. til 50 pst., et viktig og treffsikkert tiltak for å bygge de lavere trinnene på omsorgstrappen, mener vi, og ikke minst et verdifullt tilbud både til dem som er rammet av demens, og til deres pårørende. Dette kan bidra til å utsette behovet for sykehjemsplass.

Vi bor alle ute i kommunene, og det er ute i kommunene vi skal løse de store oppgavene i eldrepolitikken i årene framover. Jeg vil derfor utfordre ministeren på følgende: Hvilke verktøy skal kommunene få tilgang til i årene som kommer, gjennom reformen «Leve hele livet»? Det holder ikke med ord og problembeskrivelser. Kommunene må få verktøyene, tilskuddene og politikken de trenger, for å løse disse store oppgavene framover.

Kjersti Toppe (Sp) [10:47:53]: Takk til interpellanten, som har fremja ein veldig interessant interpellasjon. Vi har fått ei ny regjering og ein ny eldreminister, og vi har vore fleire som har lurt på kva som eigentleg er det konstitusjonelle ansvaret til den nye eldreministeren i regjeringa. Eg har stilt eit skriftleg spørsmål om det, og det har kome eit svar om at eldreministeren har ansvaret for Seksjon for omsorg i Kommunehelse-tenesteavdelinga, altså sjukeheimar, omsorgsbustadar, heimesjukepleie og praktisk bistand, og helsetenester i sjukeheim. Vidare vert det sagt at det skal koma ein kongeleg resolusjon om ansvarsområde.

Slik eg forstår eldreministeren sitt ansvar i regjeringa, har eldreministeren ansvaret for omsorg og ikkje for helsetenester. Det er veldig bra at vi får ein som kan fronta omsorgsbiten, men det eg vil bruka ein del tid på i dag, er at helsetenester til eldre er ein viktig del av det samla tilbodet til eldre, og sjølv sagt er det ein integrert del av eldrepolitikken. Eg vil rå frå, dersom det vert ei oppstyking i dette politiske arbeidet, at ein gjer ei slik deling.

Det har vorte sagt her i debatten at det å verta eldre ikkje er ein sjukdom. Det er det veldig viktig å framheva. Mange eldre i Noreg har ei veldig god helse, og sjølv sagt er det slik – som mange har sagt – at alle vil bu heime så lenge som mogleg. Vi skal leggja til rette for det, men det er korleis velferdsstaten behandlar dei skrøpelege eldre, dei som gjerne er over 80 år, som har mange sjukdomar, og som er fullstendig avhengige av at kommune, stat, pårørende og frivillige stiller opp for at dei i det heile tatt skal kunna ha eit verdig liv, som er viktig, og som er lakmustesten på om vi har ein god eldrepolitikk eller ikkje.

Eg er som sagt bekymra for at ein gløymer behova dei eldre har for helsetenester. Det er ein reform som heiter «Leve hele livet», som skal fokusera på innhald, mat og aktivitet, og det er det stort behov for. Men vi veit at vi har ein helseminister, som har ansvaret for sjukehusa. Dei har òg mykje å seia for korleis eldreomsorga vert.

Vi veit at forbruket av helsetenester aukar med alderen. Ein 70-åring har omtrent dobbelt så stort forbruk som ein 40-åring, og jo eldre ein vert, jo meir aukar behovet.

Da vi behandla Nasjonal helse- og sjukehusplan, skreiv regjeringa sjølv at det vil verta eit sterkt behov for fleire senger i sjukehus dei neste åra. Det er bl.a. fordi vi vert fleire eldre. Sjølv om vi får ei vriding til poliklinikk på grunn av at auken i talet på eldre vert så stor, vil det likevel vera behov for ein auke òg i sengekapasiteten.

I sjukehusplanen skriv regjeringa at det for grupper over 65 år er berekna at behovet for døgn- og dagbehandling vil auka med ca. 60 pst. fram mot 2030. Det er altså eit stort behov for auka sengekapasitet i sjukehus dersom vi skal få ei god eldreomsorg. Men kva skjer?

Jo, over heile landet skjer det motsette: Sengekapasiteten i norske sjukehus vert bygd ned. Liggjetida på norske sjukehus er allereie blant dei kortaste i OECD – berre Tyrkia og Israel har kortare liggjetid enn oss. Vi har fått riksrevisjonsrapportar som fortel om ein enormt stor auke i talet på reinnleggingar. Og på fire år har over 300 000 døgnbehandlingar vorte kutta i norske sjukehus, halvparten av desse gjaldt for eldre over 80 år.

Eg har eitt råd til den nye eldreministeren: Statsråden må snakka med helseministeren, og ein må sørja for at norske sjukehus sluttar å byggja ned døgnkapasiteten – viss ikkje vert det ei dårleg eldreomsorg å by på, for eldre treng innlegging, i tillegg til gode tenester i kommunane.

Carl-Erik Grimstad (V) [10:53:10]: Jeg tar ordet først og fremst for å ønske eldreministeren velkommen i stortingssalen. Det er på høy tid at vi får en eldreminister. Det er på høy tid at vi får en folkehelseminister, og det er flott at vi får denne interpellasjonen som gir eldreministeren en mulighet til å stake ut kursen for årene framover.

Så registrerer jeg – og her bør det stå «sukk» i referatet fra dette innlegget – at galleriet er tomt, salen er bortimot tom, og det er ingen i presselosjen. Det tror jeg er et stort problem i eldrepolitikken i årene framover, at det ikke er nok fokus på dette. Jeg synes som sagt det er flott at representanten Wilkinson tar opp dette, men jeg må si at jeg synes representanten ødelegger sitt flotte innspill ved straks å begynne å debattere skattepolitikken. Det er ikke slik at det regjeringen deler ut, som det heter, i skatte kroner til de rikeste i samfunnet, er del av et nullsumspill, der man kan ta det bort og så øyeblikkelig få mer penger til eldreomsorgen. Sånn er det ikke. Det må skapes verdier i dette samfunnet for å få råd til en bedre eldrepolitikk. Sånn er det. Det var fokus i sosialliberalismen til Venstre på 1920-tallet, og det er det fortsatt.

Jeg har lyst til å si at ved første anledning tror jeg kanskje eldreministeren og jeg bør ta oss en prat, for jeg oppdaget en annen side ved eldrepolitikken som jeg synes fortjener oppmerksomhet. Det dreier seg rett og slett om det å lære å bli eldre. Vi har et utdannelsesstilbud i dette landet som er knyttet til folkehøyskoler. Det er en folkehøyskole i Vestfold, som er mitt distrikt, og så er det en i Nord-Norge. Nestor i Vestfold har litt problemer fordi det kuttes i kortkursene ved folkehøyskolene, og det fører til at denne folkehøyskolen, som stort sett jobber med eldrepolitikk, eldrekunnskap, har litt dårlige vilkår for tiden, for det er en bevisst politikk å kutte i kortkursene og heller lage langkurs på folkehøyskolene. Det er Venstres forslag å flytte dette over i en egen sektor, slik at folkehøyskoler for eldre blir et bedre og mer regu-

lært tilbud. Jeg ser fram til samtalen med eldreministeren om dette, hvor jeg er helt sikker på at vi kommer til å finne fram til en omforent løsning.

Nicholas Wilkinson (SV) [10:56:12]: Forskjellene i makt og rikdom øker i Norge. Da må vi prioritere den offentlige eldreomsorgen, der alle kan få den hjelpen de trenger. Jeg er veldig glad for den positive responsen fra statsråden, som åpner for samarbeid med SV om viktig eldrepolitikk.

Jeg må svare kort de to i debatten som har valgt ikke å samarbeide, men heller å skape konflikt. Bård Hoksrud fra Fremskrittspartiet brukte all tiden sin på å snakke om SVs politikk i stedet for Fremskrittspartiets politikk. Han trakk spesielt fram Oslo. Da må jeg si at det er riktig at Oslo nå prioriterer penger bort fra sykehjemsplasser og til hjemmetjeneste. Det er fordi det står sykehjemsplasser tomme i Oslo. Da er det ganske klokt å ansette flere dyktige folk i hjemmetjenestene, slik at flere kan få den hjelpen de trenger når de er hjemme.

Det ble sagt av Grimstad at det var viktig med skatteuttak til de rikeste – ja, rikeste var Venstres eget ord – det er godt de nå kan innrømme hvem som får skatteuttakene. Da kan vi se hva som fungerte best. Da de rødgrønne styrte og finansministeren var fra SV, var det flere jobber, lavere arbeidsledighet og større vekst i økonomien. Med denne regjeringen er underskuddet på statsbudsjettet økt med 100 mrd. kr. Likevel har de ikke klart å bedre eldreomsorgen.

Oslo er ikke perfekt, men et utstillingsvindu vi i SV er veldig stolte av, hvor det nå er flere som er fornøyd med tjenestene sine. Når man spør de eldre, er flere fornøyd med tjenestene sine nå enn da Fremskrittspartiet styrte. Det er et godt tegn.

Jeg vil gjenta at jeg er glad for statsrådets svar, men jeg vil igjen stille et viktig spørsmål, som statsråden ikke svarte på. Statsråden sa at hun var enig med SV i at vi må prioritere de eldre bedre. Da spør jeg igjen: Stemmer det da at de eldre i budsjettene framover vil få mer penger enn de rikeste får i skatteuttak? Penger taler. Hvor prioriterer vi? SV kommer hvert år til å prioritere mer penger til eldreomsorg enn til skatteuttak til de rikeste. Det er et enkelt ja/nei-spørsmål. Vil Fremskrittsparti-ministeren endelig prioritere de eldre høyere enn de prioriterer de rikeste?

SV har de siste årene foreslått mange ting som dessverre har blitt stemt ned av Høyre og Fremskrittspartiet. Vi har foreslått å kartlegge menneskerettighetssituasjonen. Vi har foreslått å sikre enkeltrom. Vi har foreslått å sikre flere ansatte og bemanningsnorm. Vi har foreslått å sikre heisstøtte, slik at folk kan bo hjemme. Vi har foreslått den kulturelle spaserstokken, som høyresiden kutter. Vi har foreslått å støtte gågrupper, ideelle organisa-

sjoner og norske turistforeninger for spenning, samhold og sosialt samliv for eldre. Alt dette har Høyre og Framskrittspartiet stemt ned.

Men jeg oppfatter nå at den nye eldreministeren vil noe annet. Det er bra. Vi i SV er klare for samarbeid. Vi har tre hovedønsker, som vi gjerne vil gå sammen med deg om: sikre enkeltrom og nok sykehjemsplasser, stoppe omsorgssvikt og vold, og få flere på jobb. Og ikke minst – mitt lille hjertebarn er at alderdommen ikke skal behandles, den skal leves. Den skal være spennende, ikke fordi du lurert på hvem du kommer på rom med, men fordi du får et spennende kulturelt tilbud.

Statsråd Åse Michaelsen [10:59:26]: Nå har vi vært innom veldig mange temaer, og det er bra, for det betyr at denne sektoren har mye å ta fatt i som kan bli veldig bra.

Jeg vil først innom dette med det statlige forsøket. Staten må ta større ansvar for å sikre et tilbud av god kvalitet. Det gjør vi nettopp gjennom dette forsøket med statlig finansiering av omsorgstjenester. Vi ser at de ansatte i forsøkskommunene opplever at de får økt kompetanse, at de forstår brukernes behov bedre, at situasjonen er bedre, og at de samarbeider bedre innad i kommunene.

Det viktige for oss er å gi et godt tilbud til de eldre, og hvorfor kommer jeg inn på denne forsøksordningen? Jo, for jeg vet at interpellanten og interpellantens partikolleger har sett litt til København når det gjelder ulike ting. Da skal en også være klar over at det i København, og i Danmark generelt, er innført valgfrihet – og ikke minst valgfrihet i eldreomsorgen. Der har man gjort noe som er i tråd med forsøket vi nå legger opp til med statlig finansiering. I Danmark, i København, har man bl.a. profilsykehjem som ivaretar mangfoldet blant de eldre, hvilke behov de har. Man har profilsykehjem hvor eldre som kanskje har levd mange år sammen med et dyr, kan søke seg til et sykehjem hvor de har lov til å ta med seg

dyret sitt. Jeg håper at interpellanten og SV og andre partier vil være med på å se på valgfrihet som noe viktig.

Jeg føler også at representanten Wilkinson vil jeg skal svare på spørsmål om beløp framover i tiden. Jeg tilskriver det at representanten er nokså ny her, men jeg vil først kunne komme med tall og andre forslag i budsjettet hvert år. Så dette vil ikke representanten Wilkinson få svar på i dag.

Jeg må minne om at det er stor forskjell på privatisering og konkurranseutsetting. Jeg føler at interpellanten blander dette som en saus. Privatisering betaler ikke det offentlige for. Ved konkurranseutsetting er det fremdeles det offentlige som betaler, så det er ikke denne berømmelige tykke lommeboken som skulle utgjøre en forskjell, som det blir påpekt her. Det vi først ønsker, er nettopp å se på konkurranseutsetting. Det viktigste er at de eldre får en tjeneste som er god.

Jeg vil knytte sammen ulike generasjoner, sånn de gjør i Horten kommune, hvor de har studenter som kan bo billig på hybel sammen med dem på sykehjemmet. Det er det vi må få til. Vi er nødt til å få vekk ensomheten og knytte generasjonene sammen. Jeg håper at når reformen «Leve hele livet» kommer – det er en reform som har startet i kommunene, den har startet tverrpolitisk der ute – kan alle representantene i denne sal være med på å gjøre et godt produkt til det beste for de eldre.

Presidenten: Da er debatten i sak nr. 1 avsluttet.

Sak nr. 2 [11:02:38]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet, og vi ønsker alle en god skidag.

Møtet hevet kl. 11.03.

